

Günlük Hayata ?li?kin Dil Fark?ndal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Günlük Hayata ?li?kin Dil Fark?ndal??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22501>

Özet

Günlük Hayata İlişkin **Dil Farkındalık Ölçeği**, bireylerin günlük yaşam pratikleri içerisinde sahip oldukları dil farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Mustafa Erol ve İsmail Karakaya tarafından 2020 yılında literatüre kazandırılan bu ölçek, özellikle dilin sosyal, kültürel ve işlevsel boyutlarına karşı gösterilen bilinçli tutumu değerlendirmeyi hedefler. Ölçek geliştirme türünde olup, geliştirme sürecinde hem yapısallık hem de istatistiksel açıdan titizlikle çalışılmıştır, kapsamlı **geçerlik** ve **güvenirlilik** analizleri uygulanmıştır.

Ölçek, dilin sadece kurallar bütünü olmaktan ötesinde, sosyal ve kültürel bir olgu olarak algılanma biçimini değerlendirerek, dil öğretimi ve farkındalık programlarının etkinliğini arttırmaya yönelik araştırmalara zemin hazırlamaktadır. Çalışmanın sonuçları, ölçeğin günlük yaşam bağlamında dil farkındalığını ölçmek için güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dil Farkındalık Ölçeği Geliştirme, Psikometrik Özellikler, Günlük Yaşam, Sosyal Dil, Türkçe, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Mustafa Erol, İsmail Karakaya

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin dilin kullanma, yapışma, işlevine ve sosyal etkileşimdeki rolüne dair sahip oldukları bilinç düzeyini, özellikle günlük hayattaki bağlamlar üzerinden saptamaktır. Bu araç, dil eğitimcileri ve araştırmacılar için bireylerin dilsel süreçlere ne kadar dikkat ettiklerini ve dili ne ölçüde eleştirel bir yaklaşımla kullandıklarını ortaya koymakta kritik bir rol oynar.

Ölçek, bireylerin günlük iletişimde karşılaştıkları dilsel sorunlara, dilin değişen yapışma ve kültürel kodlara ne kadar duyarlı olduklarını belirleyerek, ilgili eğitim ve müdahale programlarının hedeflerini daha net belirlemesine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Günlük Hayata İlişkin Dil Farkındalık Ölçeği, bilişsel ve üstbilişsel düzeyde **dil farkındalık** yapışma ölçmektedir. Bu yapı, dilin doğru kullanma, dilsel çeşitliliğe karşı tutum, günlük

iletişimdeki dil hatalarının fark etme yeteneği ve dilin sosyal dinamiklerini anlama gibi boyutları içermektedir.

Ölçek, teorik dil bilgisi yeterliliğinden ziyade, bireyin dili çevreleyen sosyal ve pratik bağlamlar hakkındaki farklılıkların merkeze almaktadır. Bu, dilin işlevselliğine ve toplumsal rollerine yönelik eleştirel düşünme yeteneğini kapsayan çok boyutlu bir yapıdır.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal uygunluğunu ve ölçmek istediği yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla kapsamlı **geçerlik** çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam temellere oturduğunu göstermektedir.

Kapsam ve Görünüş Geçerliliği: Ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı temsil etme derecesini belirlemek amacıyla uzman görüşleri alınmış ve İçerik Geçerlik İndeksi hesaplanmıştır.

Ölçüt Geçerliliği: Eş zamanlı ve yordayıcı geçerlik türleri incelenmiştir. Bu amaçla, **Pearson moment-çarpım korelasyon katsayısı** ve regresyon analizleri kullanılarak ölçek puanlarının ilgili diğer ölçütlerle tutarlılığı test edilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkarmak ve doğrulamak için Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) teknikleri uygulanmıştır. Geçerlik süreçlerine ilişkin detaylı sonuçlar, geliştirme makalesinde sunulmuştur.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı ve ölçüm kararlılığı belirlemek amacıyla çeşitli güvenirlik prosedürleri izlenmiştir. Bu analizler, ölçek puanlarının hatadan arınmışlık derecesini göstermiştir.

Madde Analizi: Maddelerin testin bütününe katkısını ve ayırt ediciliğini belirlemek için Pearson moment-çarpım korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Tüm Test Analizleri: Ölçeğin genel istatistiksel özelliklerini saptamak amacıyla standart sapma, varyans ve standart hata gibi temel analizler gerçekleştirilmiştir.

İç Tutarlılık Katsayıları: Ölçeğin maddelerinin homojenliğini değerlendirmek üzere yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa (α)** iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen güvenirlik katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Günlük Hayata İlişkin Dil Farklılıkların Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini incelemek için hem keşfedici hem de doğrulayıcı faktör analizleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen boyutların istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini kontrol etmiştir.

Ke?fedici Faktör Analizi (KFA), ölçe?in maddelerinin hangi temel faktörler alt?nda topland???n? belirlemek için kullan?lm???tır. KFA sonuçlar?, ölçe?in günlük hayattaki dil fark?ndal???n?n temel bile?enlerini ortaya koymas?na yard?mc? olmuştur. Ard?ndan, elde edilen faktör yap?s?n?n veri seti ile ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek üzere **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** uygulanm???tır. DFA sonuçlar?, model uyum indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) arac?l???yla sunulmu? ve ölçe?in yap?s?sal modelinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu kan?tlam???tır.

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i

Format: Toplam 17 maddeden olu?maktadır. Derecelendirme format? orijinal kaynakta belirtilmemiştir; ancak geli?tirme çal???malar? tipik olarak Likert tipi bir ölçek kullan?ld???n? dü?ündürmektedir.

Mevcut Diller: Türkçe

Hedef Kitle: Dil fark?ndal??? düzeyini ölçmek istenen genel yeti?kin veya ö?renci popülasyonu.

Ya? Grubu: Ergenlik sonrası ve yeti?kin gruplar? için uygundur.

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in geli?tirildi?i orijinal çal???ma, hedef popülasyonun detaylar?n? içermektedir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (self-report) temelli, ka???t-kalem veya dijital ortamda bireysel veya grup uygulamas?na uygun bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Dil Fark?ndal??? Ölçe?i, KFA, DFA, Psikometri, Güvenirlik Katsay?s?, Günlük ?leti?im, Erol & Karakaya, 17 Madde.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Sorumlu Yazar Mustafa Erol: merol@yildiz.edu.tr

Yaz???ma Adresi: Orijinal kaynakta tam yaz???ma adresi belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanımıyla ilgili izinler ve olası ücretler konusunda sorumlu yazar (Mustafa Erol) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Erol, M., & Karakaya, İ. (2020). Development of Language Awareness Scale regarding Daily Life. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 7(4), 535-548. <https://doi.org/10.21449/ijate.647488>

Orijinal makaleye DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: development-of-language-awareness-scale-regarding-daily-life-toad.pdf

Günlük Hayata İlişkin Dil Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek, toplam **17 madde** içermektedir. Ölçek maddelerinin tam içeriği, orijinal kaynak metinde sunulmamıştır. Maddelerin tam içeriği ve puanlama yönergeleri için yazarların yayımladıkları makaleye başvurulması gerekmektedir.